

**Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi
kollegiyasının 21 iyun 2013-cü il tarixli
22 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmişdir**

**YENİDOĞULMUŞLARDA TERMOTƏNZİMLƏMƏ,
ONUN POZULMALARI VƏ MÜALİCƏSİ ÜZRƏ
KLİNİK PROTOKOL**

Bakı - 2013

Y 52 Yenidoğulmuşlarda termotənzimləmə, onun pozulmaları və müalicəsi üzrə klinik protokol. – 2013. – 32 səh.

Bu klinik protokol ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi tərəfindən maliyyələşdirilən “İlkin Səhiyyə Xidmətlərinin Gücləndirilməsi” Layihəsinin dəstəyi ilə hazırlanmışdır.

Redaktor:

C. Məmmədov Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin direktoru, t.f.d.

Tərtibçilər:

F.Əliyeva Səhiyyə Nazirliyinin baş mama-ginekoloqu, Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunun direktoru, dosent, t.f.d., RS/AP üzrə Milli Koordinator

S.Ələsgərova Azərbaycan Tibb Universitetinin Neonatologiya kafedrasının dosenti, t.f.d.

F.Qarayev Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Pediatriya kafedrasının dosenti, t.f.d.

S.Quliyeva Azərbaycan Tibb Universitetinin Neonatologiya kafedrasının assistenti, t.f.d.

Z.Mikayılova Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunun Neonatologiya bölməsinin baş elmi işçisi

R.Hüseynov Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunun Yenidoğulmuşların reanimasiya və intensiv terapiya şöbəsinin müdiri

M.Rzayeva Respublika Perinatal Mərkəzinin Yenidoğulmuşların reanimasiya və intensiv terapiya şöbəsinin müdiri

S.Haqverdiyeva Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunun Yenidoğulmuşlar şöbəsinin həkim-neonatoloqu

E.Zeynalova Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Pediatriya kafedrasının assistenti

G.Hüseynova İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin Tibbi keyfiyyət standartları şöbəsinin sabiq müdiri

A.Lyubşis ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi tərəfindən maliyyələşdirilən “İlkin Səhiyyə Xidmətlərinin Gücləndirilməsi” Layihəsinin Ana və Uşaq Sağlamlığı üzrə baş məsləhətçisi, həkim-neonatoloq, t.e.d.

İ.Zahare ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi tərəfindən maliyyələşdirilən “İlkin Səhiyyə Xidmətlərinin Gücləndirilməsi” Layihəsinin beynəlxalq məsləhətçisi, həkim-neonatoloq

Rəyçi:

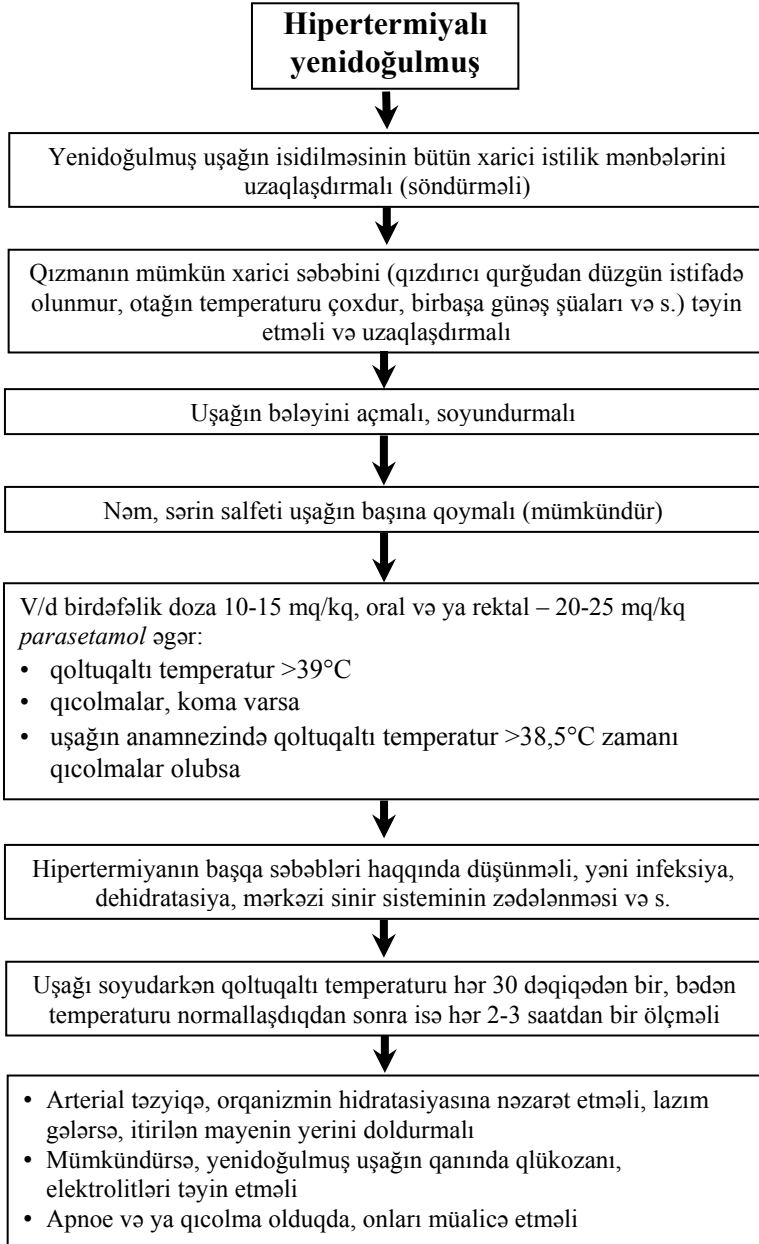
N.Quliyev Səhiyyə Nazirliyinin baş pediatri, K.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun direktoru, professor, t.e.d.

Sübutların etibarlılıq dərəcəsi və elmi tədqiqatların tipləri

Sübutların etibarlılıq dərəcəsi	Sübutların mənbələri (elmi tədqiqatların tipləri)
Ia	Sübutlar meta-analiz, sistemativ icmal və ya randomizasiya olunmuş klinik tədqiqatlardan (RKT) alınmışdır
Ib	Sübutlar ən azı bir RKT-dən alınmışdır
IIa	Sübutlar ən azı bir yaxşı planlaşdırılmış, nəzarət edilən, randomizasiya olunmamış tədqiqatdan alınmışdır
IIb	Sübutlar ən azı bir yaxşı planlaşdırılmış kvazi-eksperimental tədqiqatdan alınmışdır
III	Sübutlar təsviri tədqiqatdan (məsələn, müqayisəli, korrelyasion tədqiqatlar, ayrı-ayrı halların öyrənilməsi) alınmışdır
IV	Sübutlar ekspertlərin rəyinə və ya klinik təcrübəyə əsaslanmışdır

Təvsiyələrin etibarlılıq səviyyəsi şkalası

Təvsiyələrin etibarlılıq səviyyəsi	Təvsiyələrin əsaslandığı sübutların etibarlılıq dərəcəsi
A	RKT-lərin yüksək keyfiyyətli meta-analizi, sistemativ icmalı və ya nəticələri uyğun populyasiyaya şamil edilə bilən, sistemativ səhv ehtimalı çox aşağı olan (++) irimiqyaslı RKT. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi Ia.
B	Kohort və ya klinik hal - nəzarət tipli tədqiqatların yüksək keyfiyyətli (++) sistemativ icmalı, yaxud Sistemativ səhv riski çox aşağı olan (++) yüksək keyfiyyətli kohort və ya klinik hal - nəzarət tipli tədqiqat, yaxud Nəticələri uyğun populyasiyaya şamil edilə bilən, sistemativ səhv riski yüksək olmayan (+) RKT. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi Ib və IIa.
C	Nəticələri uyğun populyasiyaya şamil edilə bilən, sistemativ səhv riski yüksək olmayan (+) kohort və ya klinik hal - nəzarət tipli və ya nəzarət edilən, randomizasiya olunmamış tədqiqat, yaxud Nəticələri uyğun populyasiyaya bilavasitə şamil edilə bilməyən, sistemativ səhv riski çox aşağı olan və ya yüksək olmayan (++) və ya (+) RKT. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi IIb.
D	Klinik hallar seriyasının təsviri, yaxud Nəzarət edilməyən tədqiqat, yaxud Ekspertlərin rəyi. Yüksək səviyyəli sübutların mövcud olmamasının göstəricisidir. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi III və IV.



Ədəbiyyat

1. Agarwal S, et al. Human touch vs axillary digital thermometry for detection of neonatal hypothermia at community level // *J Trop Pediatr.* – 2007. - 54(3). – p 200-201.
2. Alessandrini E.A. *Textbook of Pediatric Emergency Medicine.* - fourth ed. – Lippincott, Williams & Wilkins, 2000. – 1632 p.
3. Anderson G. C, Moore E. R, Bergman N. Early skin to skin contact for mothers and their healthy newborn infants / *The Cochrane Collaboration.* – Issue 5. – John Wiley&Sons, Ltd, 2012. - 109 p. – available:
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/14651858.CD003519.pub3/pdf>
(11.06.2013)
4. Asakura H. Fetal and neonatal thermoregulation // *J. Nippon Med. Sch.* – 2004. -71. - p 360-370.
5. Bachman E.S, et al. BetaAR signaling required for diet-induced thermo genesis and obesity resistance // *Science.* – 2002. - Vol. 297. - no.5582. - p 843-845.
6. Bergman N.J, Linley L.L, Fawcus S.R. Randomized controlled trial of skin-to-skin contact from birth versus conventional incubator for physiological stabilization in 1200- to 2199-gram newborns // *Acta Paediatr.* – 2004. - 93(6). - p 779-785.
7. Bergstrom A, Byaruhanga R, Okong P. The impact of newborn bathing on the prevalence of neonatal hypothermia in Uganda: a randomized, controlled trial // *Acta Paediatr.* – 2005. - 94(10). - p 1462-1467.
8. Craig, J. V, et al. Temperature measured at axilla compared with rectum in children and young people: Systematic review // *British Medical Journal.* – 2000. Apr 29. - 320 (7243). – p 1174-1178.
9. Cramer K, et al. Heat loss prevention: a systematic review of occlusive skin wrap for premature neonates // *J. Perinatol.* – 2005. - 25. - p 763-769.
10. Darmstadt G.L, et al. Introduction of community-based skin-to-skin care in rural Uttar Pradesh, India // *J Perinatol.* – 2006. - 26(10). - p 597-604.
11. Dollberg S, et al. Maturation of thermal capabilities in preterm infants // *Am J Perinatol.* - 2000. -17. - p 47-50.
12. *Essential Newborn Care. Maternal and Newborn Health/Safe Motherhood: Report of a Technical Working Group.* (Trieste, 25-29 April 1994). – Geneva.: WHO, 1996. - 19 p.

13. Flenady V. J, Woodgate P.G. Radiant warmers versus incubators for regulating body temperature in newborn infants: Cochrane Review / The Cochrane Library. - issue 3. – 2003.
14. Gray P.H, Flenady V. Cot-nursing versus incubator care for preterm infants: Cochrane Review / The Cochrane Library. - issue 3. – 2003.
15. Guidelines for perinatal care / American Academy of Pediatrics & American College of Obstetricians and Gynecologists. - 4th ed. – 1997. - 441 p.
16. Kuroshima A. Brown adipose tissue thermo genesis as a physiological strategy for adaptation // Japan J Physiol. – 1993. - p 43-117.
17. Low Birthweight: Country, Regional and Global Estimates // United Nations Children’s Fund and World Health Organization. – New York. – 2004. – 27p.
18. Maura Galligan, et al. Skin-to-Skin Treatment of Neonatal Hypothermia // The American Journal of Maternal/Child Nursing. – 2006. - Volume 31. - Number 5 September/ October. – p 298 -304.
19. McCall E.M, et al. Interventions to prevent hypothermia at birth in preterm and/or low birthweight infants // Cochrane Database Syst Rev. – 2008. - 1.
20. Nayeri F, Nili F. Hypothermia at birth and its associated complications in newborns: follow up study // Iranian J Publ Health. – 2006. - 35(1). - p 48-52.
21. Sinclair J.C. Servo-control for maintaining abdominal skin temperature at 36C in low birth weight infants: Cochrane Review / The Cochrane Library. - issue 3. - 2003.
22. Thermal Protection of the Newborn: a Practical Guide / Maternal health and safe motherhood programme. – Geneva, 1997. – 64p.
23. Van Sleuwen B.E, et al. Swaddling: a Systematic Review // Pediatrics. – 2007. - 120(4). - p 1097-1106.
24. Vohra S, et al. Heat loss prevention (HeLP) in the delivery room: a randomized controlled trial of polyethylene occlusive skin wrapping in very preterm infants // J. Pediatr. – 2004. - 145. - p 750-753.
25. Zayeri F, et al. Incidence and risk factors of neonatal hypothermia at referral hospitals in Tehran, Islamic Republic of Iran // East Mediterr Health J. – 2007. - 13(6). - p 1308-1318.
26. Zayeri F, et al. Hypothermia in Iranian newborns. Incidence, risk factors and related complications // Saudi Med J. – 2005. - 26(9). - p 1367-1371.

27. Zeb A, Darmstadt GL. Sclerema neonatorum: a review of nomenclature, clinical presentation, histological features, differential diagnoses and management // J Perinatol. – 2008. - 28(7). - p 453-460.